REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele BIROURI de ANUNŢURĬ:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emerio Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut)
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor.. pe şése lunĭ 12 cor.. pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administraţiunea, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 226. Braşov, Sâmbătă 11 (24) Octomvrie. 1903.

Ce veste a adus Lukacs?

Peste câte-va ḑile se împlinesce o jumĕtate de an de când Ungaria e guvernată fără budget votat de parlament. Vitejii independiştĭ, carĭ au împins lucrurile aşa departe ca lumea sĕ încépă a se obicĭnui cu starea de *ex-lex*, au fost tot în avantagiu cu obstrucţiunea lor până în momentul când, aliându-se cu ei şi cei din partidul liberal guvernamental, au reuşit a rĕsturna a doua óră pe contele Khuen-Hedervary.

Din acel moment steaua obstrucţiunei a început a se întuneca, norocul pare că a părăsit cu totul flamura grupurilor lui Koşuth şi Barabaş. Cu tóte aceste, încreḑuţĭ peste mĕsură în sine şi în puterile lor, politicianii ungurĭ se credeau îngrăḑiţĭ prin faptul, că ei domină absolut terenul parlamentar şi că prin urmare, perseverând cu toţii firm în favorul postulatelor naţionale, vor constrînge în cele din urmă pe coróna, ca ea sĕ facă concesiunile — pentru restabilirea înţelegerii între factorii supremĭ constituţionalĭ.

De aceea şĭ-au ḑis aceştĭ politicianĭ: totul atârnă dela atitudinea partidului liberal guvernamental, pe care trebue sĕ se razime monarchul. De va fi partidul la înălţime, desfăşurând energie şi ţinênd sémă în deajuns de dorinţele şi aspiraţiunile „naţiunei“, tóte vor merge bine şi victoria finală va fi asigurată causei maghiare.

S'au pus decĭ în înţelegere şi au dat semnalul raliării partidului liberal, alegênd o comisiune cu însărcinarea de a compune şi formula programul militar al majorităţii, pe basa căruia sĕ se pótă negocia cu coróna.

In comisiunea amintită de 9 membri, au fost aleşĭ lamura bărbaţilor, carĭ stau în fruntea partidului liberal şi dintre carĭ cei mai mulţĭ au fost consultaţĭ cu ocasiunea audienţelor acordate de Majestatea Sa. Aceştia erau decĭ în mĕsură de a cunósce mai mult séu mai puţin părerile monarchului asupra acelor puncte, faţă cu carĭ s'au ridicat obiecţiunĭ din parte maghiară, ér în deosebĭ asupra punctului ce se refere la drepturile reservate Majestăţii Sale.

Aceştĭ bărbaţĭ, stând în contact direct cu curtea, au fost chemaţĭ a compune programul militar al majorităţii. Misiunea lor culmina în cerinţa de a câştiga pentru acest program coróna şi de a mulcomi totodată printr'însul şi opiniunea publică maghiară, care, aţîţată necontenit de estremĭ, aştéptă sé iésă din acésta crisă cu-o isbândă positivă şi în ce privesce limba de comandă şi de serviciu.

Acésta era marea greutate a momentului. Cum se ḑică monarchul aḑĭ că e negru, ceea-ce a declarat erĭ la Chlopy, că e alb? Şi chiar de ar consimţi la limba de comandă maghiară, pentru acuma şi pentru un şir de anĭ încă nicĭ n'ar fi posibil sĕ se întroduca limba maghiară în armata comună, din causă că nicĭ chiar printre oficerime n'ar fi cine sĕ-o vorbéscă, căcĭ oficerii maghiarĭ sunt în mare minoritate în regimentele ce se recrutéză în Ungaria.

Sĕ ne mulţumim dér, îşĭ ḑiseră cei din comisiune, cu-o recunóscere principiară a dreptului limbei maghiare de cătră monarch; de-ocamdată va rĕmâné limba de comandă germană, până ce se va pregăti terenul pentru limba maghiară; şi până atuncĭ însĕ sĕ căutăm a ne asigura prin dobêndirea de concesiunĭ mai ales pe terenul instrucţiunei militare.

Nu i-a fost imposibil lui Coloman Szell, preşedintele comisiunei, sĕ găséscă o formulă şi pentru acésta. Aşa au ajuns sĕ stabiléscă definitiv programul militar.

Intr'aceea primi ministrul de finance Lukacs cunoscuta misiune de mijlocitor între coróna şi majoritate şi, după ce programul fù gata, merse érăşĭ la Viena sĕ-l comunice monarchului şi sĕ ia avisul preaînalt.

E uşor de înţeles, că după aceste precedente, întorcêndu-se Lukacs la Pesta cu avisul preaînalt, cei din comisia de 9 au rĕmas înmărmuriţĭ, când au înţeles, că monarchul nu numai că nu e de loc aplecat a face nicĭ cea mai neînsemnată concesiune în punctul drepturilor sale majestatice, dér a mai şters şi cores şi alte puncte, din cele despre a căror aprobare nicĭ că era îndoiélă în comisiune.

Acum încep sĕ se desmetecéscă politicianii ungurĭ şi sĕ se convingă, că devisa împĕratului Wilhelm *regis voluntas — suprema lex* găsesce rĕsunet şi aplicare şi în trebile militare din Austro-Ungaria.

Adunare poporală sêrbéscă. *Partidul radical din congresul bisericesc al Sêrbilor din Ungaria* plănuesce ţinerea unei adunărĭ în Karloveţ pe ḑiua de 17 Octomvrie. Ţinerea adunării a fost anunţată deja autorităţilor. In sensul programului, adunarea se va ocupa cu organisarea bisericéscă şi economică, şi va lua hotărîre şi asupra *atitudinei partidului faţă cu situaţiunea actuală politică.* Adunarea promite a fi bine populată. Din fiecare comună sêrbéscă se vor trimite câte doi delegaţĭ. Vor lua cuvêntul Jasa *Tomicĭ*, redectorul ḑiarului „Zastava“ din Neoplanta, Dr. Slavko *Miletică*, medic în Vêrşeţ, şi Dr. *Musiczky*, advocat în Panciova.

Inţelegerea turco-bulgară. Agenţia telegrafică bulgară este informată, că batalionul albanes, care a încălcat teritoriul bulgar comiţênd jafurĭ la Karamaniţa, a fost pedepsit prin strămutarea lui în interiorul ţĕrii, ér ofiţerii vinovaţĭ au fost trimişĭ înaintea tribunalelor militare. Pórta va plăti despăgubirĭ. In privinţa repatrierei fugarilor, Bulgaria cere Turciei sĕ scutéscă pe fugarĭ de plata birurilor rĕmase în restanţă; cere încă pentru fugarĭ provisiunĭ de alimente şi reconstruirea caselor distruse; tóte astea sĕ se facă sub supravegherea unei comisiunĭ turco-bulgare. Turcia şi Bulgaria s'au înţeles spre a concedia în acelaşĭ timp trupele mobilisate. După acéstă înţelegere, Turcia trebue sĕ concedieze, gradat, de douĕ orĭ mai multe trupe, decât va concedia Bulgaria cu încetul. De-ocamdată, o clasă a reservelor bulgare a fost liberată.

Până acum însĕ nu s'a început desarmarea din partea Turciei. Trupele turcescĭ se află încă aprópe de fruntaria bulgară, pregătindu-se a petrece acolo iérna.

Crisa.

Am semnalat în numĕrul de erĭ, că *Coróna a respins programul militar* elaborat de comisiunea de 9 a partidului liberal si Maj. Sa espunênd ministrului de finanţe Lukacs punctul sĕu de vedere, l'a însărcinat pe acesta sĕ vină la Budapesta şi sĕ comunice fruntaşilor partidului, ce póte şi ce nu póte sĕ concédă Maghiarilor în cestiunea armatei. Precum nu este cunoscut încă conţinutul programului elaborat de numita comisiune, tot aşa nu se cunósce cu deplină siguranţă conţinutul rĕspunsului Corónei. Un membru al comisiunei a declarat, că *Monarchul a tras cu creionul aprópe peste tóte punctele programului* presentat de Lukacs. Er un ḑiar budapestan, tot-déuna bine informat, spune următórele: Punctul de vedere al Monarhului este cel esprimat în ordinul din Chlopy, adecă *drepturile* şefului suprem al armatei privitóre la armată sunt *ereditare* şi *inalienabile*, asupra acestor drepturĭ Maj. Sa nu póte discuta c'un partid, séu

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Problema şcólei moderne.

Şcóla şi familia.

De *Nicolae Sulică.*

(Urmare.)

Ce e drept la noi e le mijloc şi distanţa, căcĭ cei mai mulţĭ dintre elevĭ sunt din afară, din provincie. Cu tóte acestea îl mai veḑĭ din când în când pe părintele elevului colindând străḑile Braşovului, dér e o adevĕrată raritate, eveniment chiar, când îşĭ ia inima în dinţĭ — vorba vine — şi-ţĭ calcă pragul şcólei séu al casei, sĕ te întrebe cum mai merge băiatul, şi ce ar fi de făcut, ca sĕ se îndrepteze. Ce sĕ te mirĭ însĕ de cei din afară, când pe părinţii copiilor de aicĭ, din *centru, din nemijlocita apropiere*, cu anii nu-i poţĭ vedé?

Când copilaşul zace de lingóre, părintele alérgă în ruptul capului la medicul, tămăduitorul fisic al bólelor trupescĭ, şi-l conjură pe ce are mai sfânt, jertfindu-şĭ tot ce are, sĕ sară şi sĕ-i salveze odorul. Pentru ce nu alérgă cu aceeaşĭ dragoste şi devotament şi la *profesor, medicul spiritual*, când elevul cade în lingóre spirituală: negligenţă, renitenţă séu altă abnormitate psichică? Orĭ trăim încă tot în vécul, în care cântăresce numai corpul material, ér sufletul se póte destrăma şi chiar distruge? Sĕ ne feréscă Dumneḑeu de aşa ceva!

Dér şi când se întêmplă lucrul acesta, sfatul părintesc, francheţa binevoitóre a profesorului e interpretată ca rea voinţă şi chiar duşmănie. Părintele ajunge sĕ vadă în dascălul fiului sĕu nu un prietin, nu un aliat natural, ci un duşman formal. Elevul firesce tóte acestea le aude şi aicĭ e nesocotinţa cea mare şi în adevĕr de neiertat a părinţilor. Elevul astfel *intimidat* şi *predispus* de acasă în contra profesorilor sĕi, cu ce inimă şi cu ce dragoste sĕ se mai apropie de şcólă şi de părinţii sĕi sufletescĭ? Aicĭ se începe apoi stagnarea, ér *critica* şi chiar *campania de calumnii*, ce se pórtă une-orĭ—tot în faţa elevului—pe socotéla profesorului, e de natură a spulbera şi compromite tótă autoritatea profesorală, ér autoritatea pe lângă iubire e unul din principalele mijlóce ale educaţiunei şi disciplinei moderne.

Cine e de vină, întreb încă odată, la tóte aceste anomalii, şcóla séu familia?

3) *Amestecul nepermis şi nechemat al părinţilor în cestiunĭ de întocmirea internă a şcólei, ca planul de învĕţămênt etc.*

Resonamentul nefericit, ce se aude une-orĭ din gura câte unui părinte, că limbile clasice sunt limbĭ mórte, că fiul sĕu n'are nevoie de matematică, fiind-că nu vrea sĕ-l facă inginer şi alte de felul acesta, sunt tóte de natură de a disgusta pe elev din capul locului de studiu, ér urmarea va fi érăşĭ stagnare, negligenţă şi regres.

Dór însaşĭ legea şcólelor nóstre medii dispune anume, că *cultura generală*, ce-o intenţionéză şcóla medie, are sĕ se intemeieze în liceu (gimnasiu), pe *studiile umaniore, limbile clasice*, ér în şcóla reală pe *sciinţele reale*. Legea e lege, şi legea în punctul acesta e fórte resonabilă.

4) *Incărcarea prea mare a şcolarilor ce se face une-orĭ în casa părintéscă prin fel de fel de óre particulare din musică, limbĭ strĕine şi alte sporturĭ superflue.* Ceea ce este necesar, indispensabil şi suportabil, pedagogia se îngrijesce ca elevii sĕ primésca deja în şcólă în mĕsura cuvenită. *Surmenajul* decĭ, întru cât póte fi vorba de el, nu se întêmplă în şcólă, ci afară de şcólă, în casa părintéscă.

5) *Plimbarea şi transportarea elevilor de la un institut la altul*, ceea-ce grămădesce adese-orĭ obstacole şi greutăţĭ nespus de marĭ mai ales în calea elevilor mediocri. Fie-care institut îşĭ are alţĭ profesorĭ, alte manuale, alt metod de propunere, alt tratament disciplinar, cu un cuvênt *alte tradiţiunĭ pedagogice*, prin ceea ce bietul elev e de regulă condamnat sĕ încépă totul şi mai tot-déuna dela *început*, până ce se obicĭnuesce cu situaţiunea cea nouă.

6. *Ambiţiunea absurdă şi insistenţa nepedagogică a părinţilor de a face cu tot preţul ómenĭ de carte şi din acei elevĭ, carĭ parte în urma psichicului, parte în urma fisicului necorĕspunḑĕtor nu sunt pentru şcólă.*

Clasa de mijloc a meseriaşilor e o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cu mandatarĭ politicĭ maghiarĭ, *cu atât mai puţin póte sĕ admită o desbatere şi o hotărîre politică asupra acestor drepturĭ*, căcĭ aşa ceva ar însemna o *atingere* a lor.

Prin urmare după vederile Monarchului, *dieta ungară n'are sĕ se amestece în drepturile Suveranului*, şi în cestiunea limbei de comandă şi de instrucţie a armatei dieta nu póte fi considerată de factor egal cu Coróna.

Lukacs a sosit erĭ diminéţa la Budapesta şi a participat la şedinţa comisiunei de 9. Aicĭ a espus el punctul de vedere al Corónei faţă cu programul militar. Declaraţiunile şi împărtăşirile lui au produs efect estraordinar de penibil asupra membrilor comisiunei. Au rĕmas domniile lor atât de consternaţĭ în faţa cuvêntului regal, încât nu li-a mai venit sĕ se ocupe cu împărtăşirile lui Lukacs, ci plecând care încătrău, a rĕmas sĕ se întrunéscă astădĭ din nou.

Toţĭ s'au esprimat, că crisa a întrat acum într'un stadiu estrem de grav, ér Coloman Szell a declarat, că nu mai crede, ca Coróna sĕ pótă fi îndulcită, pentru a-şĭ retrage hotărîrea.

O impresie şi mai penibilă au făcut scirile acestea asupra membrilor clubului liberal. Clubul — ḑice o fóie — se asémĕnă cu o *cameră de plângere*.

Cine sĕ se mire de acésta? Căcĭ cine nu vede, că atitudinea Corónei în cestiunea militară însémnă nu mai puţin, decât sguduirea temeliilor partidului. Décă partidul ar ceda dorinţei majestatice, ş'ar pierde terenul faţă cu alegĕtorii, ér décă n'ar ceda, devine disgraţiat înaintea Corónei.

Crisa s'a agravat şi o resolvare a ei e amânată érăşĭ pe timp nederminat.

De la congresul naţional bisericesc gr. or.

(Raport special al „Gaz. Trans".)

Sibiiu, 21 Oct. 1903.

Şedinţa VII.

Şedinţa se deschide prin Esc. Sa metropolitul după amiédĭ la 4 óre. După furtunósa şedinţă din nainte de amiédĭ, congresul îşĭ reia aerul liniştit. Procesul verbal al şedinţei VI din causa scurţimei timpului neputêndu-se termina spre a se verifica, imediat se întră în ordinea de ḑi.

Raportorul comisiei organisătóre d-l N. *Zigre* nefiind de faţă, d-l Partenie *Cosma* îşĭ începe referada în causa înfiinţării de episcopii nouĕ. Intre aceste sosesce d-l N. *Zigre* şi d-l P. Cosma retrăgându-se, îşĭ începe raportul *în causa despărţirilor ierarchice*, adecă a despărţirilor comunelor bisericescĭ aflătóre încă şi acum sub jurisdicţiunea bisericei sêrbe, şi în causa *revendicării mănăstirilor*. In afacerea despărţirei ierarchice d-l Zigre face propunerea: 1) ca congresul sĕ decreteze, că conducerea afacerilor de despărţire atât a comunelor mestecate, cât şi a mănăstirilor sĕ se concrédă şi mai departe delegaţiunilor congresuale, carĭ îşĭ au de president pe Escel. Sa d-l Metropolit şi de vice-president pe P. S. d-l episcop al Aradului. 2) Delegaţiunile sĕ fie însărcinate a continua cu intentarea proceselor de despărţire; sĕ facă demersurile pentru revendicarea mănăstirilor, fără sĕ mai aştepte până se vor aduna şi alte date. 3) Spesele procesuale au a le suporta eparchiile interesate. 4) Pentru controla juridică se institue o comisie de juris-consulţĭ. Faţă de propunerea de sub p. 3) d-l Traian *Barzu* face propunerea: Fiind-că procesele de despărţire şi chestia revendicării mănăstirilor privesce întréga metropolie, spesele procesuale încă sĕ le supórte întréga metropolie. Preşedintele făcênd observaţia, că archidiecesa neîmpărtăşindu-se de nicĭ un favor din câştigul acelor procese, n'are sĕ supórte nicĭ sarcinele. Il rógă decĭ pe d-l Barzu sĕ-şĭ retragă propunerea, ceea-ce şi face. La chestia comisiei de jurisconsulţĭ, d-l archimandrit *Musta* propune sĕ se determine numĕrul jurisconsulţilor. Esc. Sa sprijinind propunerea, se decide ca din fie-care eparchie sĕ se alégă câte trei jurisconsulţĭ. Congresul ia la cunoscinţă raţiociniul pentru administrarea fondului de despărţire ierarchică.

Relativ la cunoscuta propunere făcută de d-l Dr. Nestor *Oprean*, de a se elabora un nou proiect de regulament pentru procedura judecătorésca în afacerile disciplinare, pe basa principiilor jurisprudenţei moderne a verbalităţii şi cu deplină considerare a forurilor bisericescĭ staverite în statutul org., care proiect are sĕ se supună desbaterii proximului congres bisericesc: Comisiunea org. propune transpunerea ei la Consistorul metropolitan spre a o studia şi apoi a presenta proximului congres un proiect, care sĕ fie discutat în merit. Congresul fără nicĭ o discuţie primesce propunerea.

Infiinţarea nouĕlor episcopii.

Referentul Partenie *Cosma*, însărcinat cu studiarea causei înfiinţărei nouĕlor episcopii decretate deja prin conclusul 67 al congresului din 1900, arată planul după care ar fi a se înfiinţa cele 3 episcopii nouĕ. Conform configuraţiunei teritoriale a metropoliei şi necesităţilor religióse şi naţionale, ca centre ale nouĕlor episcopii ar fi: *Cluşiul, Timişóra şi Oradea-mare*. Raportorul delimitéză sfera fie-cărei din nouĕle episcopii şi arată, că din carĭ protopopiate ar fi a-se constitui, şi statoresce aproximativ suma cheltuelilor necesare pentru susţinerea lor. Conform esposeului d-lui raportor, episcopia Cluşului ar consta din 13 protopopiate cu 323 comune bisericescĭ, adecă din $^1/_3$ a teritoriului bisericesc archidiecesan. Pentru susţinerea acestei episcopii se recer 34.000 cor. Faţă cu acésta sumă de susţinere presintă ca venite resultate parte din dotaţiunea episcopéscă de la stat, parte din taxe şi alte venite la suma de 42.090 cor. Sucrescinţa clerului ar fi sĕ se scótă din seminariul archidecesian. Ér încât înfiinţarea nouĕlor episcopii ar provoca ceva schimbare în statutul organic, acésta s'ar lăsa în competinţa factorilor chemaţĭ.

Teritoriul episcopiei *Orăḑii-marĭ* ar coincide cu cel actual. Spesele de susţinere ar fi de peste 30.000 cor.

Episcopia *Timişorii* s'ar constitui din protopopiatul Timişorii, Buziaş, Banat-Lipova, detaşat de la diecesa Aradului, Ciacova, luat de la cea a Caransebeşului şi alte protopopiate. Spesele de susţinere s'ar scóte din ajutorul de stat, taxe venite şi din interesele legatului Şaguna pentru înfiinţarea celor douĕ nouĕ eparchii. Budgetele pentru nouĕle episcopii se proiectéză cu câte 40.000 cor., ér împărţirea fondurilor pentru nouĕle episcopii se va face la înfiinţarea lor.

Raportorul relevéză, că Consistorul metropolitan a hotărît înaintarea raportului basat pe conclusul 64/1900 pentru un plan detaiat asupra modului şi condiţiilor de realisare practică a înfiinţării nouelor episcopii. Din acel raport se vede, că proiectul pentru înfiinţarea episcopiei de la Oradea cere numai aflarea mijlócelor pentru nouele condiţiunĭ, ér încât pentru episcopia Timişorii au sĕ se pronunţe sinódele eparchiale şi în fine congresul sĕ anunţe la locurile mai înalte înfiinţarea nouelor episcopii.

Comisia organisătóre face propunerea, ca Consistorul metropolitan sĕ continue cu căutarea mijlócelor şi esecutarea înfiinţărei nouelor eparchii, şi tot-odată se pună un termin taxativ şi sĕ se autorisezе corul episcopesc, ca sĕ se informeze la guvern, décă n'ar întêmpina greutăţĭ la înfiinţarea nouelor episcopii, şi atuncĭ când va fi momentul potrivit sĕ se facă paşii necesarĭ la guvern, ér nu mai curênd, avênd în vedere schimbarea guvernelor. Tóte aceste sĕ se esecute, pentru-ca proximul congres sĕ pótă decide în merit.

Episcopul Ioan Ig. *Pap*, avênd în vedere, că o eparchie trebue sĕ aibă cel puţin 250,000 de suflete; considerând, că lăsământul Şaguna dispune numai pentru 2 episcopii şi nu trei, propune, ca Consist. metrop. sĕ vină cu un plan corect în privinţa arondării nouelor episcopii, ér fondul lui Şaguna sĕ se împartă numai între cele douĕ episcopii.

Deputatul Pavel *Rotariu*, pe basa raportului comisiei organisătóre constată, că consistorul metropolitan n'a făcut nimic pentru înfiinţarea nouelor episcopii, susţine, că cei din Timişóra au fost misera plebs contribuens, care din partea diecesei Aradului nu s'au împărtăşit de nicĭ un bine, şi propune, *ca congresul sĕ autorisezе pe consistorul metropolitan, ca imediat sĕ purcédă la înfiinţarea celor trei episcopii*.

Deputatul *Velicĭ* încă constată necesitatea înfiinţării nouelor episcopii, dér faţă de acésta necesitate susţine, că sunt trebuinţe cu mult mai arḑătóre, de aceea sprijinesce propunerea comisiunei.

Deputatul Dr. *Suciu* propune, că Consistorul metropolitan, în înţelegere cu sinódele celor douĕ eparchii, sĕ caute înfiinţarea nouelor episcopii.

După-ce mai vorbesce dep. Dr. Traian *Putici*, care propune, ca fundaţiunea Şagune sĕ se împartă numai între înfiinţândele episcopii de la Timişóra şi Oradea mare, se cere încheierea discuţiei şi se primesce.

In chestia acésta de mare importanţă Esc. Sa d-l *Metropolit* mai dând unele deslușirĭ asupra arḑătórei necesităţĭ de a se înfiinţa în Ardeal încă o episcopie, cea de la Cluşiŭ, cere de la congres, ca sĕ permită a-se înfiinţa acea episcopie, mai ales unde dispun şi de mijlóce şi fiind-că împrejurările impun grabnica ei înfiinţare.

Ér d-l *Cosma* constată necesitatea înfiinţării episcopiilor şi ḑice, că episcopiile trebue înfiinţate cu orĭ-ce jertfe. Relativ la propunerea episcopului I. Ig. Pap ḑice, că Metropolitul Şaguna în legatul sĕu n'a dispus pentru carĭ episcopii lasă fundaţiunea, şi acésta nicĭ nu doresce ca acum sĕ se decidă până la timpul sĕu, de aceea rógă pe d-l episcop sĕ-şĭ revóce amandamentul, ceea-ce Prea S. Sa şi face, cerênd ca sĕ se dea şi propunerea sa comisiei. Prea S. Sa accentuând, că doresce întărirea dragostei între fraţĭ şi binele bisericei, este salutat cu aclamărĭ de „sĕ trăiască!", şi chestia înfiinţării episcopiilor nouĕ se termină primindu-se propunerea comisiei.

Ca ultimul obiect al acestei şedinţe, relev raportul archimandritului A. Hamsea, care presentând congresului opul „Metropolia Românilor din Ungaria şi Transilvania" de Dr. Ilarion Puşcariu, face istoricul scrierii acestui op şi auspiciile sub carĭ s'a tipărit. Congresul ia la cunoscinţă raportul consistorului metropolian şi esprimă autorului recunoscinţă, ér încât privesce elaborarea memorandului: Despre viéţa internă şi activitatea metropoliei în cei 25 de anĭ, sĕ se continue mai departe şi despre resultat sĕ se raporteze viitorului congres.

Şedinţa se termină la 7 óre şi proxima şi ultima se fixéză pe Miercurĭ la 9 óre a. m.

El.

Dela congregaţia comit. Braşov.

— Fine. —

Trecêndu-se érăşĭ la ordinea ḑilei, s'a primit mai întâiŭ proiectul de statute privitor la regularea raporturilor dintre patronii, carĭ se ocupă cu lucrărĭ de zidărie şi între personalul lor de ajutor. Statutul are de scop a ferĭ personalul ajutător de esploatare din partea patronului şi pe acesta a-l asigura după putinţă contra escedărilor lucrătorilor ajutătorĭ.

In urma resultatului ce l'a dat recensĕmêntul din urmă al poporului, vor fi a-se face marĭ schimbărĭ în compunerea representanţei comitatului Braşov. Pe câte 500 locuitorĭ se vine un membru al representanţei şi se va mări numĕrul membrilor în urma crescerei poporaţiunei, de la 172 la 192. Şi cercurile electorale trebue sĕ fie supuse unor schimbărĭ. Cu stabilirea şi esecutarea acestor lucrărĭ a fost însărcinată comisiunea verificătóre.

Se încuviinţéză concediul cerut de viceşpanul Dr. Fr. Jekel pe timp de 6 sĕptĕmânĭ, socotind de la 23 Sept. a. c. Raportul sĕu despre călĕtoria de studii la esposiţia oraşelor germane se va tipări şi se va împărţi membrilor congregaţiei.

Budgetele pentru 1904 s'au primit şi aruncurile comitatense s'au votat.

Budgetul fóiei oficióse maghiare a comitatului s'a primit cu 2800 cor. la venite şi tot atâtea cheltuelĭ. Preţul de prenumerare pentru membrii congregaţiei şi oficiele parochiale, e de 2 cor. anual. De la 1 Ian. 1904 fóia se va trimite tuturor membrilor congregaţiei, până când nu vor refusa'o.

Comisiunea alésă pentru a compune un proiect de statute asupra mĕsurilor în contra beţiei, care a fost însărcinată a presenta un nou proiect dimpreună cu o ordonanţă de esecutare, a fost întărită şi înmulţită încă cu următorii membri noui: G. Bolesch, Dr. Frid. Neustädter. M. Goldschmidt, I. Imrich, A. Sanek, Rom. Verzea, Dr. G. Rosenauer şi Valentin Matis, ér fişpanul fù rugat a-o presida.

O lungă discusiune s'a încins asupra *recurselor* ce le-au înaintat inginerul Petru Bartesch şi Andreiŭ Lazar în *contra alegerei inginerului orăşenesc* Iosif Nekolny în postul de inginer superior al oraşului.

Amêndouĕ recursele aceste au contestat calificarea lui Nekolny, pe motivul că acesta posede calificarea pentru postul de inginer (mai înainte inginer asistent), nu însĕ şi pentru postul de inginer superior (mai înainte inginer), basându-se pe statutul de organisare al oraşului Braşov din 1878 şi pe legea de cualificaţiune.

Comisiunea permanentă a susţinut, că dispositiile transitorii ale legei de calificaţiune garantéză lui Nekolny calificarea de lipsă şi a propus, ca recursele sĕ fie respinse.

Notarul reg. Schnell a făcut contrapropunere, ca alegerea lui Nekolny sĕ fie anulată pe basa §. 74 al legei comunale

---

necesitate ardentă culturală a poporului nostru. Cu ciocanul şi cu acul mulţĭ s'ar ferici mai curênd, de cât cu condeiul.

7) *In sfêrşit spiritul prea liberal şi chiar destrăbălat, în care sunt toleraţĭ şi susţinuţĭ uneorĭ elevii streinĭ din partea gazdelor, ce le oferă cuartirul şi întreţinerea.*

Instituţiunea gazdelor în forma lor obicĭnuită e o adevĕrată calamitate socială. Gazdele la noi sunt de regulă tot ómenĭ sĕracĭ, avisaţĭ la părăluţele de cuartir şi cost, ce le primesc de la studenţĭ. Nu e mirare, decĭ, décă vrênd-nevrênd trebue sĕ se facă *complicii morali* la tóte sburdălniciile şi escesele studenţescĭ, abstrăgênd de faptul érăşĭ agravant, că în unele case, unde cultura intelectuală şi morală nu întrunesce nicĭ minimul indispensabil, elevii aud şi vĕd multe, ce n'ar trebui sĕ vadă şi sĕ audă.

Aşĭ puté continua cu specificarea, dér cred, că e deajuns.

Ne vom mira acum, décă cei 60 de elevĭ, ce întră de regulă în cl. I a liceului, se trezesc preste 8 anĭ de ḑile în préjma maturităţii înjumĕtăţiţĭ, séu chiar decimaţĭ ca curcanii de la Plevna ai lui Alexandri?

Apariţiunea e la tot casul tristă şi *gravă*. Cine pórtă decĭ vina, şcóla séu familia şi societatea? Cine nu-şĭ îndeplinesce datorinţa cu dragoste şi tragere de inimă şi după cea mai bună sciinţă şi consciinţă?

Étă un material instructiv de *meditat* pe séma părinţilor.

Părinţii elevilor noştri nicĭ când sĕ nu uite, că şcóla numai mână în mână, dându-şĭ mâna frăţéscă şi sprijinită de familie şi societate, póte realisa cu succes gréua, dér nobila misiune a educaţiunei: *întemeiarea şi consolidarea caracterului moral şi, în legătură, fericirea trainică şi stăruitóre a fiilor némului nostru.*

Incheind nu pot de cât sĕ implor îndurarea Dumneḑeéscă, ca sf. Înţelepciune, a căreia ḑi o prăznuim aḑĭ, sĕ luminеze minţile şi inimile tuturora, câţĭ chemaţĭ sunt sĕ se intereseze de binele şi fericirea copiilor noştri, speranţa de odinióră a némului nostru.

Aşa sĕ ne ajute Dumneḑeu!

(Va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

din anul 1886 și §. 10 a legei de calificațiune. A urmat o desbatere viuă, la care au luat parte și mai mulțî juriștî. Resultatul a fost, că congregația a primit cu mare majoritate propunerea comisiunei permanente, ca recursele sĕ fie respinse. Acum va avé sĕ se mai pronunțe asupra recurselor încă ultima instanță: tribunalul administrativ din Budapesta.

După acésta s'a raportat despre mai multe decisiunî ale orașului Brașov, carî s'au primit. Intre aceste a fost: hotărîrea de a se adauge la pensiunea fostului inginer orășenesc Christian Kertsch de 2016 coróne un salar de onóre ca adaus de onóre de 500 coróne anual; a pava o parte a drumului spre gară, c'un devis de 4644 cor., a aproba un credit de 10,000 coróne pentru întocmirî nouĕ și reparărî a spitalului civil; pentru clădirea pe terenul fabricei de gaz orășenescî a unei cancelarii și locuințe pentru director c'un devis de 20,424 coróne; aprobarea de a se scărì tariful de întrebuințare a cumpenei pe piața de vite pentru vitele cornute de la 30 banî, la 20 banî de vită.

Au fost primite apoi numĕróse decisiunî ale comunelor rurale din comitat, altele au fost respinse.

In fine s'a publicat diploma lui Dr. Carl Riemer și aceea a mósei d-na Alex. Monescu.

SCIRILE DILEI.

— 10 Octomvrie v.

Românii transilvănenî calomniațî într'o revistă francesă. Revista politică hebdomedară *„L' Européen"*, ce apare la Paris, publică în numĕrul sĕu de la 17 Octomvrie o corespondență din Bucurescî în care descopere Europei, că România ofere lumei de câtva timp un spectacol înduioșător. *„Așa dișiî* Românî de peste Carpațî au ocupat cea mai mare parte din posturile cele mai importante ale țĕrii. *„L' Ind. Roum."* reproducênd câteva pasage din revista francesă, timbrézā pe corespondentul bucurescean de mistifăcător și nebun. Dér étă după acest diar câteva floricele din corespondența jupânului, căcî jupân trebue sĕ fie, despre asta nicî nu mai încape vorbă:

„O cétă de renegațî, părăsind Transilvania și erigiându-se în martirî cer milă, ér după-ce au căpĕtat-o, din serviabilî, tîrîtorî și lingușitorî ce erau, devin îngâmfațî, insolențî și severî, de o severitate rĕu plasată, față cu aceia cărora cu câteva lunî înainte le lingeau mânile. *Aceștia sunt lipitorile și năpârcile, cunoscute sub numele de „trocarî"*.

Jidovul mai dice: „Cum? Românii îndură persecuțiunî în Transilvania? Fantasie! Ei pot sĕ fie aleșî chiar deputațî în parlament, cu condițiunea sĕ nu facă politică „antinațională". Românii din Transilvania sunt inculțî și leneșî, căcî décă n'ar fi așa, de mult ar fi stăpânî pe acéstă provincie. Românii din Transilvania emigrațî în România sunt aceia, carî propagă *antisemitismul.* (Aha! Hinc illae!) Vrețî probe? Lazar *Șăineanu,* născut în România, era singurul succesor vrednic a lui Hașdeu la catedra universitară. „Trocarii" au împedecat naturalisația lui. Altă probă. *Eminentul* (!) critic Caion, care duce o luptă înverșunată contra plagiatorilor a scris în ultimul numĕr al diarului *Romanul* un articol contra trocarilor, în urma căruia autorul a primit felicitărî de la aprópe tóte ilustrațiunile țĕrii".

Am indicat naționalitatea autorului și cu asta suntem dispensațî de orî-ce comentar.

Iérna. Ni se scrie din comitatul Ciucului: „Pe aicî e *zăpadă*, care nicî diua nu se topesce". Din munții apusenî: „Culmile dealurilor au început sĕ încăruntéscă. Un lințol de *nea* albă s'a aședat pe ele. Din împrejurimea Năsĕudului: „In ținutul nostru temperatura a scădut în mod considerabil. In diminéța dilei de 21 l. c. a cădut puțin *omĕt*, ér dealurile și munții sunt de mult acoperițî cu neauă."

Primarul Brașovului, d-l Fr. *Hiemesch*, întorcêndu-se din concediu și-a reluat funcțiunea astădî, 23 Octomvrie.

Monumentul dela Călugărenî. Subsciptiunea publică deschisă la inițiativa d-lui I. T. *Ghica,* prefectul districtului Vlașca pentru a ridica la Călugărenî un monument comemorativ al gloriósei învingerî de la 1593 s'a încheiat. S'au adunat 35.000 lei. Comitetul publică un concurs. Autorilor celor mai bune proiecte se vor decerne douĕ premii, unul de 1000 lei și unul de 300 lei.

Exposiție agricolă și de vite în Brăila. Ministrul român al agriculturei, industriei și comerciului a adresat o circulară proprietarilor din țéră, invitându-i a lua parte la esposiția agricolă și de vite din Brăila. Vitele vor fi împărțite în douĕ secții: 1) Secția vitelor indigene și 2) Secția vitelor importate. Cultivatorilor de vite indigene li-se vor acorda premii în banî, ér celor cu vite importate — medalii. Țĕranilor li-se vor da ca premii vite din fermele statului, grâne, plante de nutreț și mașine de tors mătasă.

Monumentul lui Davila se va inaugura Dumінecă, în 25 Octomvrie n. la noua facultate de medicină, Bulevardul Independenței, Bucurescî.

Congresul IV al catolicilor maghiarî și-a urmat desbaterile Miercurî în mijlocul unei vii interesărî a publicului. In ședința III a luat cuvêntul Mich. *Demeczky*, directorul internatului „Francisc Iosif", relevând necesitatea principiilor creștinescî în educațiune. Deputatul dietal *Simonyi Semadam* a tratat tema *duelului.* Episcopul in partibus și paroch în Dobrițin Dr. Ferdinand *Wolafka* a vorbit despre socialism. Miercurî la amiadî s'a dat un banchet festiv la care au participat 6—700 persóne. — Cu acéstă ocasiune s'a ținut și congresul IV al tovarășiilor comerciale creștine, la care s'au discutat multe lucrurî interesante din domeniul comerciului, relevându-se necesitatea unei activitățî mai intensive din partea creștinilor pe terenul comercial. In secția literară profesorul *Ember* a tratat chestia educațiunei femeii. A mai ținut ședință secția socială și caritativă, ér séra a fost o serbare artistică și banchet aranjate de societatea „St. Emeric" a studenților universitarî.

Cununie. D-l Paul *Svințiu,* profesor la gimnasiul din Tîrgoviște (România) originar din districtul Năsĕudului, își va serba cununia religiósă cu d-șóra Ecaterina *Georgescu* Duminecă, în 25 Octomvrie st. n. în comuna Șotânga jud. Dîmbovița.

Facultatea de medicină din Iași își va serba luna acésta aniversarea a 25-a a înființării sale.

Post de notariu. Pentru postul de notariu din Varviz (Gyó Várhegy, pretura Gyó Szt. Miklos) s'a publicat concurs cu terminul de *2 Novembrie* a. c. La acest notariat aparțin comunele *Varviz* și *Șarmaș* cu aprópe 4000 locuitorî. După cum ni se scrie din acele părțî, dorința locuitorilor ar fi sĕ concureze candidațî românî, de órece un notar român în acéstă comună românéscă ar fi binevenit.

Pretinsul atentat de la pulberăria Țiglina. „Propaganda" din Bucurescî spune, că în privința atentatului sĕvîrșit dn către „nisce necunoscuțî îmbrăcațî în uniforme strĕine" asupra unei santinele de la magaziile de torpile din valea Țiglinei, ancheta condusă de d. locot. colonel a stabilit următórele: Soldatul de santinelă, voind sĕ fure zarzavat din grădinile de pe malul Siretului, a fost prins de către păzitorî, carî i-au administrat o bătaie sdravănă. In timpul acesta venind schimbul de santinele, șeful de post a găsit santinela lipsă. Santinela, spre a scăpa de pedépsă, inventă povestea cu atacul unor individî mascațî, carî l'au atacat, și ca probă arătă rănile căpătate din lupta cu grădinarii.

Modă veche — modă nouă. In Paris se discută serios asupra întroducerei unei noue mode, care de altmintrea nu e nouă, căcî mamele nóstre au purtat'o. E vorba de reîntroducerea crinolinei séu a malacovului, cum îi dic în România. Se dice însĕ, că de astă-dată malacóvele nu vor fi așa de largî, ca cele din al doilea imperiu. Așa o sĕ fie cel puțin la început, mai târdiu însĕ, de sigur o sĕ evolueze până la dimensiunile unui clopot uriaș. Așa a fost și cu turnura. S'a început cu o perinuță și pe urmă a evoluat la infinit.

Evadarea lui Pipa. Sunt patru anî și jumĕtate de când fiorosul asasin al cârciumarilor, Ion Pipa, a fost prins în Bucurescî, după ce sĕvîrșise atâtea omorurî și jafurî și băgase în spaimă populația Bucurescilor și mai cu sémă pe cârciumarî. Asasinul abia în vêrstă de 18 anî atuncî, era de o îndrăsnélă uimitóre. Poliția nu apuca sĕ facă primele cercetărî asupra unei crime, și Ion Pipa sĕvîrșea alta. Lunî de dile poliția ducea o góna disperată după bandit, dér sosia tot-déuna prea târdiu. Așa în nóptea de 21 Martie 1899, Ion Pipa pătrunde în cârciuma lui George Potcóvă din calea Dorobanților. Cârciumarul ducêndu-se sĕ vadă cine a întrat în cârciumă, fù omorît cu un glonț de revolver. Peste șése dile, în nóptea de 27 Martie, fù asasinat în aceleașî împrejurărî cârciumarul Nicolae Bucur, din bulevardul Pake. In nóptea de 6 Aprilie fù de asemenea asasinat cârciumarul H. Schmidt, din strada Petre Dumitrescu. Și tot așa, fiorosul asasin a dus'o tot în crime și jafurî, luptându-se adesea cu poliția aprópe piept la piept, până ce în nóptea de 5 Iunie 1899 fù prins la Filaret, ascuns într'o magazie. Pipa ședea pitulat pe nisce scândurî, carî formau un fel de pod al magaziei și la somațiile făcute de forța publică, nu voi sĕ se predea. Atuncî un jandarm trase un foc de pușcă și-l răni la picior. Banditul cade văietându-se; atuncî fù luat de jandarmî, închis provisoriu într'o cameră a companiei de jandarmî din curtea poliției capitalei. Ion Pipa, fiind atuncî minor, a fost condamnat de curtea cu jurațî din Ilfov la maximul pedepsei de 14 anî. Internat la Mislea, a trebuit sĕ fie transferat la penitenciarul Doftana din causa relelor sale purtărî și a tentativei de evadare. De cât-va timp Ion Pipa se afla la arestul preventiv din Bacău, spre a fi la disposiția parchetului ca informator într'un proces. In închisórea preventivă banditul s'a vĕdut mai la largul sĕu și a pus în practică ideia evadărei, pe care de altfel n'a părăsit'o un moment. Așa, în nóptea de 18 Octomvrie și-a scos fiarele de la mânî, a spart apoi cu un fer de la pat păretele celulei în care era închis. A eșit afară si a sărit zidul pe lângă sentinela a doua, care a tras focurî asupra lui, dér fără a-l nimeri. Asasinul a fugit numai în cămașă, căcî hainele lui s'au găsit în celulă. Imediat s'a dat alarma și s'au început urmăririle.

Ce a costat masacrul din Belgrad.

In diarul „Wiener Journal" pe care l'am primit astădî, găsim detalii asupra sumelor ce fie-care dintre conjurațî și-a luat din banii aflațî la ministeriul de rĕsboiŭ și carî au fost înlocuițî îndată cu alții din fondurile secrete de la ministerul de interne.

Curiosul însĕ în acéstă afacere este faptul, că Regele a rĕmas surprins! când a aflat tocmai acum!

Dér sĕ lăsăm pe regele Petru mirându-se și sĕ luăm după gazeta vienesă cifrele fie-căruia și cum s'a întêmplat faptele.

La început au voit sĕ comanditeze afacerea cunoscutului comerciant Hagi Toma, cumnatul fostului regent Ioan Risticî, însĕ neavênd banî de ajuns s'a angajat sĕ plătéscă după sĕvêrșirea acțiunei. Numai adjutantul regal, colonelul Naumovicî s'a plătit înainte cu 24 mii francî, spre a-șî puté achita datoriile, cu tóte că cu câte-va dile înainte regele Alexandru îi dăruise opt mii de francî fiind-că îl scia încurcat în datorii.

La ministrul de rĕsboiŭ asasinii sciau că se afla sume însemnate de aceea a și fost omorît ministrul Pavlovicî spre a se pune imediat mâna pe casa cu carî s'a plătit colonelului Maschin 30.000 de lei, lui Misicî 24.000 lei, colonelului Salarevicî, asemenea 24.000 lei, căpitanului Zivkovicî 12.000 lei, căpitanului Costicî, ofițer de ordonanță al regelui, 24.000 lei, pentru-că el a deschis conjuraților grilajul Conacului.

Costicî cheltuise toțî banii din zestrea nevestei sale și din acéstă causă se afla în grave încurcăturî financiare.

Lui Avacumovicî i-s'a dat 50 000 lei pentru a primi președinția ministrului.

Oficerii mai micî au luat de la 2 până la 5000 de francî.

„Wiener Journal" amintesce, că diarul de opoziție „Narodni Listy" puțin timp după masacrarea regelui și a reginei Serbiei a ridicat acusarea, că în diua de 12 Iunie st. n. au fost luațî toțî banii din casa ministeriului de rĕsboiŭ adecă 300.000 lei. Ér guvernul a putut sĕ desmintă acéstă scire de órece suma fusese pusă la loc din fondurile secrete ale ministrului de interne.

Nu trebue uitat că în timpul masacrului fie care dintre masacratorî au furat ce au putut, atât din Conac, cât și din alte părțî.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 23 Octomvrie. In urma împărtășirilor ministrului Lukacs despre resultatul ultimei sale audiențe, consternarea e mare la tóte partidele. In partidul liberal domnesce părerea, că comisiunea parlamentară de 9 nu póte sĕ mai aducă vr'o hotărîre în nicî o direcție. Vechii liberalî accentuézā, că acum nicî contele Tisza n'ar mai primi însărcinarea de a constitui un cabinet.

S'a rĕspândit svonul, că décă comisiunea nu va aduce o nouă hotărîre concesivă, Maj. Sa va amâna dieta.

Se mai svonesce, că Maj. Sa nicî nu vré sĕ audă de combinația, ca și contele Apponyi sĕ facă parte dintr'un viitor cabinet.

Monastir, 23 Octomvrie. Comisiunea mixtă de sub presidenția lui Hilmi-pașa, cu sediul în localitate, a fost disolvată.

Constantinopol, 23 Octomvrie. Scirî din Serbia veche spun, că comunele sêrbescî de la frontiera dinspre Muntenegru, refusă de a plăti nouele birurî impuse de Pórtă. O miie cincî sute de țĕranî s'au armat și s'au adăpostit în munțî.

Bibliografie.

„Visurî de noroc", de *Zaharie Bârsan.* Un drăgălaș volum de poesii apărut în „biblioteca Sĕmănătorului" la institutul *„Minerva"* din Bucurescî. Volumul conține 17 cântece și 34 de alte poesii, din carî cea mai mare parte au fost publicate pentru prima óră în „Gazeta Transilvaniei". Adunate la un loc, îțî fac impresia unei grădinî, în care fiecare poesie represintă câte o flórc mirositóre. Se află de vêndare la *„Minerva"*, Bucurescî, str. Regală 6. Prețul 2 lei, In Brașov se vinde la librăria *Ciurcu* cu prețul de 2 coróne.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra scrierei de curênd apărute a d-lui prof. *N. Sulică:* ***Noțiunî generale din istoria literaturei romane*** (latine), singura scriere competentă de felul acesta la noi, cuprinsă într'o clară și frumósă limbă românéscă. Cartea apărută în editura librăriei N. I. Ciurcu (prețul *2 coróne*), o pot ceti cu folos toțî iucitorii de înaintare.

POSTA REDACȚIUNEI.

D-lui *M. U.* Adresați-vĕ d-lui *Vidu*, (Lugoș) ér pentru chestiunea a doua d-lui profesor Dr. Iosif *Blaga*, secretarul societății pentru fond de teatru. (Brașov).

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

(La cărţil aicĭ înşirate este a se mai adaugu se lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentre recomandaţie.)

Scrierĭ literare pentru popor.

„Carnetul Roşu“, o interesantă novelă nihilistă, tradusă din germană de *Moşul*. O broşură de 104 paginĭ, format octav mic. Broşura oferă o lectură uşóră şi distractivă. — *„Moşul“* e cunoscut cetitorilor noştri din numĕrósele sale lucrărĭ publicate în foiţa ḑiarului Gaz. Trans. Preţul cu posta 50 banĭ.

„Caractere morale, esemple şi sentinţe uclese din istoriile şi literaturile popórelor vechĭ şi moderne“ de *Ioan Popea* Preţul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal.

„Castelul din Carpaţĭ“, roman din viéţa poporului român din Ardeal, de Jules *Verne*, tradus de d-l Dr. Victor *Onişor* cu o prefaţă de Dr. Eliă *Dăianu*. O carte fórte interesantă, care n'ar trebui sĕ lipséscă de pe masa nicĭ unui Român. — Esemplarul broşat ediţ. poporală *1 cor. 60.* broşat ediţ. de lux *2 cor 40* (plus 10 b. porto), legat *4 cor.* (plus 20 b. porto),

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conţine vre o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto)

Instrucţiunĭ populare despre *datorinţele şi drepturile purtă datorului dere* edate de Wilhelm Niemandz. Acéstă carte e un îndreptar de o trebuinţă nespus de mare pentru toţĭ câţĭ au afacerĭ cu dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

„Omul“, noţiunĭ din anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii şi a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acéstă carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al şcóle pop., pentru şcólele de repetiţiă şi pentru poporul nostru. Preţul 50 banĭ (plus 5 b. porto.)

Cugete şi consideraţiunĭ din esperienţa vieţii lui Arghirobarb. Conţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din păţania vieţii. Preţul 20 b. (cu posta 24 b.

Novele de Sienkiewicz: „Natură şi vieţă“. „Sluga veche“ şi „Ianco musicantul.“ Traducere de *I. C. Panţu*; o broşură de 192 pag. Preţul 80 banĭ + 5 banĭ porto.

I. C. Panţu: „In plasă“. „In Baltă“. „Cale grea“. „La Code“. „La cârciuma lui Tiriplic.“ ***Schiţe din viéţa dela ţără.*** O broşură de 112 pag. cu preţul 40 banĭ (+ 5 banĭ porto.)

I. C. Panţu: ***„La têrg“***, povestire din viéţa unui cioban. O broşură din 32 pag. cu preţul 16 banĭ + 3 banĭ porto.

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop*. Preţul 40 b. (cu porto 46 banĭ.

Părintele Nicolae, schiţă din viéţa preoţilor de *G. Simu* Preţul 60 b. + 6 banĭ porto.)

Săpătorul de banĭ, comedią în trei acte, localisată de *A. Popp*. Se recomandă mai ales pentru cei vréu sĕ jóce teatrul. Preţul 24 banĭ (prin postă 28 b.)

Viéţa după mórte, séu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de *R. V. Buticescu*. Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin şi zimbire, poesii şi prosă de *A. Pop*. Preţul 80 banĭ (cu porto 86 b).

Taina norocului séu Povestea satului Nemernicenĭ de Tache *Brânduş*. Acésta carte e fórte potrivită pentru poporul nostru şi costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de şcólă de I. *Dariu*, 30 b. dlus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educaţiunii de I. *Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b.

Idealul învĕţătorului român de *I. Dariu*, 40 b (plus porto 10 b.)

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale şi daco-române de P. *Vulcan*, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

„Supplex Libellus Valachorum“, memoriul presentat împĕratului Leopold II. de cătră episcopii Bob şi Adam vicĭ în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc şi alăturea de acesta traducerea românéscă făcută de profesorul Dr. E. *Dăianu*. Un esemplar broşat costă 1 corónă (+ 5 b. porto).

„Clipe de repaus“ de *Sorcovă*. Un volum elegant, care póte ocupa loc pe masa orĭ-cărui salon. Preţul 2 coróne. (Pentru România 2 Lei 50 banĭ) porto extra. Credem a fi de prisos a mai recomanda în special acéstă nouĕ apariţie literară. In acest volum găsim un limbagiŭ frumos românesc şi nişte povestirĭ scrise cu atâta spirit, încât cartea odată luată în mână, nu o mai pui jos, până nu ai cetit'o tótă. Se póte procura la Tipografia A. Mureşianu pe lângă trimiterea preţului indicat plus 20 banĭ porto.

„Pe pragul morméntului,“ de preotul *G. Simu*, conţine versurĭ funebrale pentru popor şi pentru inteligenţĭ. Pr. 50 banĭ (+ 6 b. porto).

Prosă şi versurĭ, fabule de Gr. M. Alexandrescu preţul 30 b. plus 5 b. porto.

— A apărut tomul I. din *„Novele“* de Vasilie Ranta *Buticescu*. Broşura are 286 paginĭ şi conţine istorióre frumóse scrise într'un limbagiu plăcut. Preţul ei e 1 cor. 60 banĭ plus 20 banĭ porto. Se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Musică. A apărut de curênd în Viena un caiet de compositiunĭ ale mult talentatului compositor român *Ioan Scărlătescu*

Acest caiet de valóre conţine 4 cântece pentru voce şi pian fórte frumóse, între carĭ se află şi o mândră *Doină*, care are ca text o poesie de Eminescu.

Pretul unui caiet e de 3 coróne plus 5 banĭ porto şi se află de vênḑare la *tipografia A. Mureşianu* în Braşov.

Proba de foc, comedie într'un act după A. Cotzebue, localisată de Irina Sonea n. Bogdan 30 b. plus 10 b. porto.

Buna chivernisélă, carte pentru toţĭ întocmită după ideilel ui Sam. Smiles de Theodor V. Păcăţianu. 40 bani plus 5 b. porto.

Istoria lui Stan Păţitul. Partea a II-a. **Femeia** în versurĭ pentru popor de I. Tom. Totan învĕţător, preţ. 20 b. plus 3 b. prt.

Buchete de florĭ, culese din grădina limbei române pentru copiĭ, fascicola III. de I. T. Totan, înv. Ed. I. Pr. 20 b. porto 5.

Poesii, de Bolintineanu. Bătăliile Românilor, II. Preţul 1 cor. (plus 10 b. porto.)

Juvenilia, prosă şi versurĭ, de Sextil Puscariu. Preţul cor. 1.60, pl. 20 b. porto.

Opiniunea publică, conferenţa ţinută a Atheneul român de C. Dissescu la 27 Februarie 1885, preţul 50 b. plus porto 5 banĭ.

Imbunătăţirea stărei sătenilor de Gr. G. Pencescu, preţul 50 b. + 5 b. porto.

Nu mĕ uita! Colecţiune de versurĭ pentru ocasiunĭ funebralĭ. Aranjată prin N. F. *Negruţiu*. Ediţ. IV. Preţul 50 banĭ. (+ 5 b. p.)

Pribeag, ediţia I-ă de Ioan Iosif Sceopul Preţ. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de Al. A. Macedonski. Preţ. 3 cor. pl. 20 b. porto.

Scriitorĭ, cetitorĭ şi criticĭ de N. Rădulescu-Niger 50 b. plus 5 b. porto.

Lira Sionului séu cântarea sĕrbătorilor de Aron Boca Velchereanu 50 b. plus 10 b. porto.

Bocete adecă Cantărĭ la morţĭ, adunate de *I. Pop-Reteganul*. Preţul 80 banĭ. (+ 10 b. p.)

Cu vêrful penei, scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop 1 Cor. plus 10 b. porto.

Poesii de Vasile Ranta Buticescu. Ediţiunea „Amicului Famlliei“. Preţul 1 cor. 20 b. plus 10 b. porto.

Umbre şi luminĭ poesii de Em. *Păreanu*, cor. 2·50 (porto 20 b.)

Asupra situaţiunei, articoli şi foişóre de Ionŭ A. Lăpedat. Preţ. 40 b. pl. 10 b. porto)

Istoria legii noue scrisă de Dr. Victor Szmigelski. Tomul II: Isus ca preot. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat metropolitan gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş. Pretul 3 cor. 40 b. plus 20 b. porto.

Influinţa francesă în România de Al. Xenopol profesor la universitatea din Iaşĭ Cu 50 b. + 5 b. porto.

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai multe de odată se face scădĕmênt care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans.“

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Octob. n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	118.45
Renta de coróne ung. 4%	97.80
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	89.25
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.60
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	97.25
Bonurĭ rurale ungare 3½%	92.55
Bonurĭ rurale croate-slavone	205.—
Impr. ung. cu premii	—.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	155 —
Renta de hârtie austr.	100.15
Renta de argint austr.	100 —
Renta de aur austr.	119.45
Rente de coróne austr. 4%	100.15
Losurĭ din 1860.	153.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.10
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	729.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	660 75
Napoleondorĭ	19.07
Mărcĭ imperiale germane.	117.25
London vista	239.30
Paris vista	95.17½
Note italiene	95.25

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face orĭ şi când pe timp mai indelungat séu lunare.

!Noroc deosebit la Török!

Neîntrecut

este norocul, care favorisézā colectura nóstră principală. Am plătit On noştri clienţĭ în scurt timp **câştigurĭ mai mult de 12 milióne cor.** In 5 lunĭ din urmă

trei din cele mai marĭ câştigurĭ şi anume:

premia cea mare de **605.000** cor. cu Nr. 57080
100.000 „ „ Nr. 74366
90.000 „ „ Nr. 109780

afară de acestea multe alte câştigurĭ marĭ.

Recomandăm a participa la loteria de clase, care are cele mai marĭ şanse de câştigurĭ din lume. In loteria de clasă a 13, se vor sortĭ érăşĭ din

110.000 losurĭ 55.000

cu câştigurĭ, în total cu suma enormă de

14 Millionen 459.000 Kronen

in ca. 5 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1,000.000 Kronen.

Speciell 1 Prämie mit **600.000**, 1 Gewinn à **400.000**, 1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à **80.000**, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**, 1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**. 8 à **15.000**, 36 à **10.000**, und noch viele andere; zusammen **55.000** Gewinne und Prämie im Betrage von **Kronen 14,459.000.**

Preţul original al losurilor stabilit după plan, Clasa I. este:

1/8 los orig. **fl. —.75**, séu **cor. 1.50**, | 1/4 los orig. **fl. 1.50**, séu **cor. 3.—**,
1/2 „ „ „ **3.—**, „ „ **6.—**, | 1/1 „ „ „ **6 —**, „ „ **12.—**,

şi se trimite cu **ramburs** séu pe lângă **trimiterea sumei înainte.** Liste oficióse se espedéză după tragere. — Planurĭ oficióse gratis.

Ne rugăm ca comande de losurĭ originale a se trimite direct la noi până în

26 Octomvrie a. c.

A. TÖRÖK & Co.

Cea mai mare întreprindere de loterie de cl. în Ungaria.

Secţiile loteriei de clasă ale colecturei nóstre principale sunt:

Centrala: **Theresienring 46/a.** | 2. Filială: **Muzeumring nr. 15.**
1. Filială: **Waitznerring 4.** | 3. „ **Elisabethring 54.**

Scrisórea de comendă de tăiat.

Adresa acurată.

Domnului A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Binevoiţĭ a trimite ..... **Losurĭ originale clasa I. a Loteriei de clasă r. ung.** împreună cu planul oficial.

Suma de fl..... { a se lua cu ramburs, urméză cu mandat postal. } (Ce nu convine sĕ ştergeţĭ).

AVIS.

Prenumeraţiile la **„Gazeta Transilvaniei“** se pot face şi reînoi orĭ şi când la 1-ma şi 15 a fie-cărei lunĭ.

Domnii abonenţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arete şi posta ultimă.

Administrat. „Gaz. Trans.“

Tipografia Aurel Mureşianu Braşov.